

זאת בכך שיתכן שגפול איזה חסרון בכשרות התפילין והמזווזות שלהם, וממקרים לך רקם. אך עלינו לראות לתקן את החסרונות שבלבנו יותר מאשר לברוק את התפילין והמזווזות, בני זהו מעשה טפל לעמת עקר תכליתן של מצוות אלו - לקיים את מה שכתוב בהם: לְאַהֵב אֶת ה' "בְּכָל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ" - הוֹי אומה, על הלב ועל הנפש הבריאים, ועל האשה שנקראת 'מאד', ועל כל טוב שה' נותן לנו.

וכן לְאַהֵב אֶת ה' על הדין התיירוש והיצהרה שהוא נתן לנו, כמו שכתוב בהמשך פסוקי פרשיות התפילין והמזווזות: "וְאִסְפַּתְּ הַגִּיגָה וְתִירוּשֶׁךָ וְיִצְהַרְךָ"; שכן הקב"ה נותן לנו את המאכלים והמשקים, כדי שעל ידי ההנאה שתהיה לנו מהם נבא לאהבתו יתברך, וכשואים חלילה שה'תת' של התפילין תהפך ל'כרת' ונתהרגו

אנשים עם תפילין, עלינו להבין שלא קימנו את מה שכתוב בתוך התפילין.

וכמו שאמרנו חז"ל (ערוכיני צה): "מקום יש בראש ה' להניח בו שתי תפילין", הינו, שיש מקום במח שבראש להכיל בו פעמים את הדעת של אהבת ה' שבתפילין - לְאַהֵב אֶת ה' על כל הטוב הנ"ל, ועל "ונתתי מטר ארצכם" - שה' נותן לנו גשם, דגן, תירוש ויצהרה. שאלו היינו מודים על חסדי ה' ה'ללו בלי להתביש וכלי לחוס על כבודנו - שנדמה לנו שלא מתאים לכבודנו לדבר דברים פשוטים של התפעלות מהגשם והאכל - אזי היינו נצלים מכל מיני פגעים רעים.

איך מפחידים את האיובים?

כי כשמקיימים את מה שכתוב בתפילין, התפילין נעשות לנו לכתה, ושקם של עם ישראל מתכבד

בעולם וכל האמות פחדו מאתנו. כמו שכתוב: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא אלו ויראו מפוך", "ואמר רבי אלעזר הגדול, אלו תפילין שקראש" (ברכות א). שכלשהדעת הכתובה בתפילין נמצאת בתוך ראשנו, האמות יראים ממנו.

ובתפילין כתוב גם ברכות וגם קללות, וצריך להפך גם את הקללות לברכות, שלזה זוכים על ידי שאנו אוהבים את ה'. והגמרא (שם ט) מספרת על בר הדוי, שהיה מתרגם לאב"י את חלומותיו לטובה גם כאשר חלם פסוקים של קללות, ולרובא שהיה חולם את אותם החלומות של אב"י היה מתרגם אותם לרעה, גם כאשר חלם פסוקים טובים. אם כן, רואים שאפשר להפך קללות לברכות, ולתרגם גם את הקללות שבפרשיות התפילין לברכות, אם רק תהיה לנו אהבת ה' הכתובה בראש פרשיות אלו.

חסר הכרת הטוב לה' - זוהי סכנת גבוהה!

ירמיה הנביא ממשיך ואומר: "כה אמר ה' אלקי ישראל כל גבל ימלא יין". הנביא ירמיה מסתובב ואומר בשם ה', "יש יין בתוך הכדים, תודו על זה לה'!". "ואמרתי אליה הידע לא ידע כי כל גבל ימלא יין" - וכי איננו יודעים שהקב"ה נותן לנו יין בכדים?!

אבל הקב"ה רוצה ללמד ששם יודו לה' וידברו כל היום מהחסדים הללו - שה' ון ומפרנס אותם ונותן להם יין לשמחם - הרי טוב.

אבל אם יארמה, ידוע לכלם שה' נותן אכל, ואין צורך לדבר מזה כי אין בזה שום חדוש, אזי "כה אמר ה' הנני ממלא את כל ישיבי הארץ הזאת ואת המלכים הישבים לרוד על כסאו ואת הכהנים... שכוון", הקב"ה יעשה להם שכוון גם למלכים היושבים על כסאו של דוד - מפני שאינם מדברים מסחרי ה' כדוד מלכנו.

וכן ה' ישפר את הכהנים, מפני שהם לא למדו את בעלי הקרבנות להודות לה' על אברי גופם,

ועל הלחם, היין והמים - הךך אברי הקרבנות והמנחות, ונסוד היין והמים.

שכרות שמצילה משכרות...

"וְשָׂרוּן פְּרוּשָׁה, דְּהִנֵּה הֵינָן אִם זֶכֶה הַשְׁוֹתָה אוֹתוֹ - נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, וְאִם זֶכֶה נַעֲשֶׂה רֶשֶׁת" (ויקרא עז). כֵּךְ, אִם מוֹדִים לַה' עַל הַיַּיִן וְנַעֲשִׂים שְׂכוּרִים מְרֵב שְׂמִיחָה וְהוֹדָאָה לַה', כְּשִׁלְמָה חֲכַמְנוּ שְׂאֵמֶר "כִּי חוֹלַת אֶהְיֶה אֲנִי", מוֹטֵב. וְאִם לֹא, ה' עוֹשֶׂה אֶת הַבְּנֵי אֲדָם מֵטְרָפִים גְּדַעְתָּם כְּשְׂכוּרִים מִשְׁפִּיכוֹת דָּמִים, ר"ל - שְׂהַדָּה דוֹמָה לַיַּיִן, כְּנִבְוִיאוֹת יִרְמְיָה הַנּוֹרָאָה בְּהִמְשֵׁךְ הַפְּסוּקִים (ע"ש).

וכן "כל גבל ימלא יין", בא ללמדנו שלא נשתה יין לשכרה כמו הגוים, אלא שתית היין תהיה אצלנו רק במקום מצוה ובמדה הנכונה, ונבא מהיין רק להודאה ולאהבת ה' ולשמחה של מצוה, כמו שכתוב, "ויין ישמח לבב אנוש".

ממשיך ירמיה ומנבא בשם ה': "במסותרים

תבכה נפשי" - הקב"ה בוכה במסותרים על צרותיהם של ישראל, וזה מסתר מעינינו "מפני גוה", מפני הגאוה שבאדם הוא אינו מרגיש את בכי השכינה, כי השכינה נמצאת למטה בשפלות. וכמו שמצינו (ברכות א), שרבי יוסי שמע את בכי השכינה בתורה מתרבות ירושלים. כי את הקב"ה שומעים במקומות שפלים וחרבים, ובבית כנסת שמוכיר את חרבו ירושלים.

והנביא ירמיה מציע לשמע את קול ה' במסותרים, הינו, על ידי שנשפך 'נסתיר' את הצלחותינו מעיני הבריות. "ואם לא תשמעוה... מפני גוה" - אם לא תשמעו את קול ה', תדעו שה' מפני הגאוה שבכם. "אמר למלך ולגביריה" - אמר לאנשים בעלי השפחה שנומים פחשונים וכמלכים - "השפילו שבו", השפילו את גאוהכם ושבנו בשפלות, "כי ירד מראשותיכם עטרת תפארתכם" - אין בראשכם את קדשת דעת התפילין, ואתם רחוקים מאהבת ה', אם כן ראוי לכם להשפל מאד.

מצוה לשבר כלים טמאים...

לאחר מכן (פרק יח), הקב"ה שלח את ירמיה לבית היוצר. ושם הוא ראה שבעת שהיוצר יוצר כלי, הוא נשחח, ואז היוצר עושה ממנו כלי חדש. והקב"ה התגלה אליו שם ואמר לו, "הכיוצר הזה לא אוכל לעשות לכם בית ישראל". וירמיה אמר זאת לעם ישראל: כשם שהיוצר עושה כלי כרצונו ויכול להפכו לכלי חדש וטוב, כך הקב"ה יכול להפך את לבכם לטובה. ומזה היו צריכים עם ישראל להתחייב ולבקש, "תן לנו אתה". כלומר, כיון שלבנו בדרך ה', זכה אותנו ללב טהור ונכון לעבדך באמת.

בחה של דקה!

"רגע אדבר... ושב הגוי הוא מרעו" - אם אדם עושה דקה אחת שבה הוא מדבר דברי הודאה ותפלה לפני ה', ה' הופך אותו מרע

הכס הדומה לנחש, שצריך להגור אותו על מתנו כנ"ל. וכן היין מרמז על הצדיקים שהם ייגה של תורה, שעל ידי הפרושים שהם מפרשים את התורה ודולים ממנה מדות טובות ואהבת ה', הם משמחים את הבריות כיון המשמח.

איך משברים תאות איכילה?

הכלי שנשחח בבית היוצר ונבנה מהחדש לעיני ירמיהו, מרמז שהתלמיד חכם ילמד את האדם דעת להפך את האכל שהוא אוכל בביתו בכלי האכילה, בלי הכרת הטוב לה' - למאכלים כאכילת הכהנים בבית המקדש, שאכלו את בשר הקרבנות מתוך התבוננות עמוקה בחסד ה', שנתן בגופנו בשר ואברים בריאים המשפלים את המאכלים.

מתיקות שיח

תפילות

רבונו של עולם, זכנו לחגור על מתננו את התלמידי חכמים שמוכיחים אותנו כנחש. ועל דם נתקו את מדותינו, וכן נקבל מהם דעת להודות לך על כלים חדשים שאתה נותן לנו, ונתהיה שמחתנו גדולה בכל חסד ויכול טובה שתתן לנו, ולא נכפה לך טובה עליהם.

כי ציית את ירמיהו לשבר את הבקבוק (ירמיהו יט), כדי ללמד אותנו שאם לא מודים על הכלים החדשים, הם ראויים לשבירה. וכן, הצילנו מלקפות טובה לרבותינו ולבני משפחתנו וחברנו, כי הכופה טובה לחברו הרי שהוא נתבע על כך ביום הדין, ונחשב לו כאלו גזל ממנו הון רב.

המזיק, ואחרי האות של המטה שנהפך לנחש, ה' הראה למשה עוד אות – של היד המצרעת, ללמד שקדי לקנות מדות טובות אדם צריך לעבור הרבה בזיונות, ולפעמים גם יסורים בגופו. ואחר כך אמר לו ה' אות של הפיכת המים לדם, ללמד שצריך האדם לזכר תמיד את חסדי ה' שנותן לנו מים לשתיה ולרחצה.

מטרת המכות בשביל ישראל

והמכות ושנוי הטבע שעשה ה' במצרים, בא ללמד את עם ישראל שהקב"ה יכול לשנות את כל תכונותיו וטבעיו של האדם מרע לטוב. וכשמשנה רבנו הלך עם המטה, הוא בעצם היה מרמוז בזה על חשיבות הקרבה לצדיקים, כי הצדיקים בעצמם הם 'מטה העזר' לישראל. והמטה של משה נהפך לנחש, משום שהצדיקים דומים גם למטה וגם לנחש: למטה הם דומים בזמן שהם מלמדים את האמונה והבטחון

לכן נצטיינו להטביל את הכלים שרכשנו מגוים, כי אנו מבדלים מן העמים, ואכילתינו צריכה להיות בקדשה ולא כפאכילת הגוים. ועל כן ירמיהו שבר את הבקבוק לעיני העם, כדי להזהיר לרמוז שעלינו לשבר מאתנו את דרך האכילה של הגוים – שהיא אכילה לשם תאנה. וכן רמזו בזה בקל וחומר, שעל כל יהודי שנכשל וידבק בו מפלי הטכנולוגיה הטמאים, ישבור אותם ומעטה לא יתקרב לחרם הזה.

הנחש שאין מה לפחד ממנו...

אננים טובות ומרנוליות, ועושה את מלאכתו בעבודות הקרקע ובבגנית פתים. כך אנו נקח את הטבעים וההרגלים הקשים והרעים שלנו, שעליהם אנו נשענים כמטה שנשענים עליו, ונהפך אותם לטבעים רעים ונטיב לבגרות.

לכנות כלים חדשים...

כי הנחש שהיה במעמד הסנה מהמטה של משה, בו נרמו למשה להפך לעם ישראל את ההרגלים והטבעים הקשים והרעים לטבעים רעים וטובים, כמו של הנחש הרך והמטיב שהיה קדם החטא. ולכן כשמשנה ראה את הנחש והתירא ממנו, אמר לו ה', אל תירא ממנו, כי אתה מכיר את הצד הרע של הנחש שהוא מזיק, אבל "נאחו בזנבו" – תקח את הטבעים הטובים של הנחש שהיה לו 'בזנבו', הינו 'בעבר שלו', קדם החטא. וכשמשנה אחו בזנבו היא התקשה. וזה כמו נבואת ירמיהו, שהכלי השבור מתקשה ונהיה לכלי חדש וטוב – כלומר שנבנה גלב האדם כלי חדש להכיל בו מדות טובות ורכות.

ורק אצל פרעה, כשהמטה נהפך לנחש הנחש הזה רמוז לנחש המזיק, כי פרעה הוא נחש

שלבן אכילתם היתה מכפרת לבעלים, כי "שפתי כהן ישמרו דעת" – כשבעל הקרן היה רואה את שפתי הכהן שאוכל בקדשה, זה למדו דעת והביא לו נאמנות לה' שלא יחטא עוד, וכך נהפך עונו.

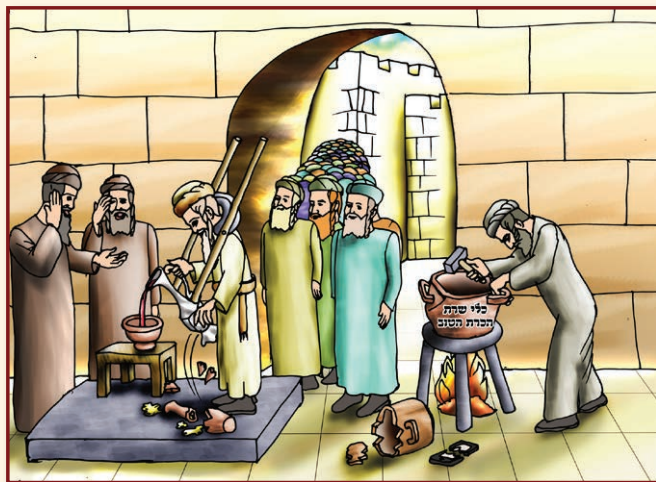
וזה רמזו במה שראה ירמיהו בבית היוצר שצריך לשבר את הכלים של תאות אכילה ולבנות כלים חדשים וקדושים ככלי השרת שבבית המקדש.

עוד נרמו בכלי שנשחת ונבנה מחדש – על האדם עצמו, שהתלמיד חכם ילמד את האדם דעת להשחית ולבטל את המדות הרעות הטבעיות בנפשו, ולבנות בנפשו מדות טובות. וכן השחתת הכלי בבית היוצר באה ללמד להזהר שלא לשבר את הנאמנות לתלמידי חכמים. כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין נב), שאדם שמוזל בתלמיד חכם, הוא נעשה בעיניו ככלי חרס שפיון שנשבר שוב אין לו תקנה.

ועל ידי שישמע בקול תלמיד חכם, הוא ילמד ממנו להודות לה' על ה'אזור' – כברכת 'אזור ישראל בגבורה', ועל כל חסדי ה' שגגופו; שכן הכלי שהיוצר נבאו מרמוז שהתלמיד חכם ילמדו להודות לה' על שבונה את כל אבריו ומחוקם.

ובשעה שהיוצר עושה כלי חדש מהכלי שנשבר, באותו זמן הכלי מתרפך מהאש וזה דומה למטה של משה, שהמטה הוא קשה ונהפך במעמד הסנה לנחש שהוא גמיש ורך – ללמדנו להפך את קשיות ערפינו לרכות, כמו הרכות של 'הנחש של קדם החטא', שנברא לשמש את הבריות. כדאיתא בגמרא (סנהדרין נט), שאלמלא נתקלל הנחש היה מביא לאדם

ומלאים מעשי ירמיה הנביא...

ירמיהו הנביא הולך לבית היוצר, ורואה שם היאך האמן יצר כלי, ותוך כדי יצירתו הוא נשחת ונבנה מחדש. וכן ירמיה עומד מול העם כשמוטות בצוארו (ירמיהו כו) ונגרל כמתניו, שובר בקבוק ומדבר עם העם על כך שהנבל מלא ביון, והרואים אותו מתפלאים ומשתוממים ממעשיו.

מה לירמיהו לבית היוצר, האם לא חשש בזה ירמיהו לבטול תורה? מה קשור הכלי שמיצר האמן לכלי שרת? ומה עושה ה"מקשיר הטמא" המנסף ידו? מדוע ירמיהו לובש גרטל, האם הוא סבר שצדק לבלש? מדוע ירמיהו שובר בקבוק, מה עם כל תשחית? מה ירמיהו רוצה לחדש בכך שהנבל מלא ביון?!

ההסבר המלא ליצור והתשובה לשאלות והתמיהות, בתוך הגליון

בה' יתברך, שהרי עם המטה משה עשה את כל הנסים שחזקו את העם באמונה ובבטחון, וכן על המטה נשענים, ולכן הוא מרמוז על האמונה והבטחון שהם המשענת שלנו; ולנחש

התלמידי חכמים דומים בזמן שהם מוכיחים את תלמידיהם.

וכשעם ישראל נהרגו על ידי הנחשים השרפים, הקב"ה אמר למשה, "עשה לך שרף ושים אתו

על נס והיה כל הנשוח וראה אתו וחי". כשראו את השרף, הנחש, ראו את תוכחותיו של משה רבנו שהוכיחם בנחש, וכשהיו מוכנים לקבל את תוכחותיו בהכנעה נתפראו.

ממה צריך להתפעל וממה אסור להתפעל?

לאחר מכן (פרק יט), הקב"ה מצוה את ירמיה ללכת יחד עם זקני העם וזקני הכהנים לקנות בקבוק. וירמיה עשה כן והלך עם הבקבוק ברחובות ירושלים, וליצני הדור אמרו, אתמול ירמיה הלך לבית היוצר ועכשו הוא קנה בקבוק. ולעגו עליו על שאינו עוסק בתורה בזמן הזה. אבל הזקנים שקנו חכמה הבינו שקעת ירמיה מקום את הלאו, והולך ללמדנו דעת ה' מבית היוצר שבו יוצרים בקבוקים.

וירמיה הלך בצויו ה' ל"גיא בן הנם אשר פתח שער התרסית", הוא הלך לישם כדי ללמד את העם את מדת השפלות - להרגיש עצמם כחרס הנשבר. וכמו שנגאמר במצות פרה אדומה, שעושים אותה עם כלי חרס כדי ללמד שפלות, שכן 'חרס' אותיות 'חסר' ומרמז על חסרונו של האדם. לכן עמד ירמיה בפתח שער התרסית.

צצצצ או להצטצצ...

ושם אמר את הכנראה, שהקב"ה עומד לעשות דבר "אשר כל שמעה תצלנה אוניו". שכיון שלא שומעים את שירת התורה, ולא שרים על חסדי ה' כדוד מלכנו שהיה שר לה' במצלתים, כמו שכתוב "הללוהו בצלצלי שמע", לכן נגזרה גזרה שתהיה במצלתים לאזנים - כמו במשנה האזעקות שנשמעו מחמת טילים, שהם משום שאנו לא משמיעים לאזנינו דברי הודאה לה'. וראים בחושי, שכששואדם אוכל אכילתו נשמעת

לאזניו - כדי להזכיר לנו שישמעו אזנינו מה שפיותנו אוכל, הינו שנשמיע דברי הודאה לה' על המאכלים שנותן לפינו. ולעמת זאת, כאשר לא עוסקים בהודאה ובשירה לה', עוסקים במריבות. וזה גורם את הגזרה, "ולא יקרא למקום הזה עוד התפת וגיא בן הנם כי אם גיא ההרגח", שנשמעים הרינות, ר"ל.

שריקה טובה

"כל עבר עליה ישם וישרק על כל מכתה" - ישרקו על המכות, מפני שלא שרקו מהתפעלות מחסדי ה' שנותן יין בנבל, אלא אמרו שזה פשוט שה' נותן יין, ולא רצו להתפעל מכה. ובאמת, כיון שאדם מתפעל מהחדושים שהוא מחדש, אם כן מדוע לא יתפעל מחסדי ה'! ובאמת ראוי להתפעל דוקא מחסדי ה' ולא מהבאוונות של עצמו, שזה מביא לו גאווה. וכן ראוי לשרק ולהשתק דבורי לשון הרע. וכיון שלא עשו כה, לכן באה הגזרה שכל הרוצה ישרק עליה. וכמו כן, לכן באים טילים ששורקים בעת שהם עפים, ר"ל.

וה' מצוה את הנביא ירמיה, "ושברת הבקבוק לעיני האנשים ההלכים אותך", כדי ללמדם שכל המעלות הנ'ל שאדם יתפחד להיות רך לפני חבריו, זה בתנאי שיהיה שפל כחרס הנשבר. והמלבי"ם פרש, שהבקבוק ששבר ירמיה, הוא בקבוק שאם יש בו דבש אי אפשר להוציא

בלי שישברו את הבקבוק. כלומר, שהדבש והמתיקות שבאדם אי אפשר להוציא לפעל אלא רק על ידי השאדם ישבר את גאותו. והדבש מרמז על כך שאדם יכול להשתמש במאכליו ובדבש לתאות אכילה, ואם מתנהג כראוי הוא משתמש בדבש להרגיש את נעם ה' ואהבתו אלינו, שנותן לנו מאכלים בריאים וערכים כאלו.

טעם שבירת הכוס בהתנה

וכמו כן מצינו (ברכות לז), שהאמוראים היו שוכרים כוס בהתנה, כדי להזכיר את יום המיתה. שגזרה באו להשפיל את ישותו של החתן, כי סוד ההצלחה לבנות בית יהודי נאמן הוא להקימו עם שפלות.

והחתן שוכר כוס בהתנה, וכן הוא לובש בהתונתו את האזור, כדי להגיד על מתניו תלמיד חכם ולזכור שאם לא ישמע בקולו הוא שוכר כזה את כל מעמדו הרוחני, כחרס הנשבר. וכלי החרס מזכיר לאדם, שסוף האדם להקבר ולהיות באדמה כחרס הנשבר, ולכן ראוי לו להשפל ולקבל על עצמו על תורה מתלמידי חכמים. ובתתנה, מיד אחרי שבירת הכוס אמרים 'מזל טוב', משום שאמנם קעת נזכרנו בשבירת הגוף אחר מאה ועשרים, בכל זאת קעת אנו שמחים, כי אנו בטוחים שיצא טובה נצחית מהנשואין הן לל.

המשך מתיקות הגיסים

אתה קאו?! "שאלתי מה קרה?". ומיד קבלתי את התשובה המחרידה והמפתיעה. וכן ספרו לי: "אוטובוס קו שמונה עשרה שאתה נוסע בו בכל יום בשעה שש ורבע, כשנסע היום, באמצע דרכו כשהוא ברחוב יפו (בין בני העיריה לכפר ציון), התפוצץ על ידי מחבל ארוז מיש"ו, והמשת עשרה הנוסעים ששהו בתוכו נפטרו בלי יוצא מן הכלל, ה"ד... כלנו דאגנו לה והפתענו לראות שאתה כאן בין החיים". ראש הישיבה שראה אותי עם הפגימה שאל, "מה גרם לך לישון בישיבה על אף התקונו הגקשה בענינו?".

הסברתי לו שלא חשתי בטוב. ראש הישיבה אמר, "אני רואה שזהו יד ה' גלויה, ולכן כמובן אני שמח שנשארך בליקה הזה לישון כאן, אבל מכאן והילך בבקשה תשמר על כללי הישיבה, כדי שלא לפרץ גדר אצל אחרים". הסכמתי, והודיתי לקב"ה על שהציל את חיי. לאחר מכן נתבשרתי בשורה מרה, שאחד מיידי

הטובים, גבריאל קראוס ה"ד, שהיה ממתפללי בית הכנסת 'שער השמים' בקטמון, נרצח בפגוע הזה. וספרו שהנרצחים נפטרו באופן טרגי ביותר, שלא יכלו להכיר אותם.

אך בזה קלל לא תם הספור. כעבור שבוע ימים, בהגיע שוב מוצאי שבת טוב פעם לא חשתי בטוב ויהי כבד עלי מאד לשוב הביתה, ושוב בלית ברירה החלטתי לעבר על הכללים ולישון בישיבה.

וראה זה פלא, בבקר שוב פעם הבחורים נכנסו לחדרי וראש הישיבה שוב נכנס, אבל הפעם ראש הישיבה היה נראה מפקד הרבה יותר מפעם שבעבר. וספרו לי, שעוד פעם היה פגוע באותו קו. באותה שעה, ובאותו מקום (גם באותו יום בשבוע), וגם הפעם כל הנוסעים [שחמשה מהם היו יהודים] נהרגו, ואיך שוב פעם נדייק היום נשארתי קאו?! התפלאו כלם.

ראש הישיבה אמר: "אני רואה שיד ה' מערכת

בענין והצילה אותך, לכן אני נותן לך אשר מיחד לישון בפנימיה בכל יום".

"תרונה שפתי כי אומרה לך ונפשי אשר פדיתי"
הרב מאיר שמעון בקר | טל': 052-7155681

